

Motion till riksdagen 2021/22:4429

av **Ola Johansson och Anders Åkesson (båda C)**

med anledning av prop. 2021/22:122 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tydliggöras hur lantmäterimyndighetens prövning av en samfällighetsförenings beslut om ändring av andelstal ska se ut och vems ansvar det är att se till så att underlaget är komplett och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bortre tidsgräns för lantmäterimyndighetens beslut att sedan anmälan inkommit godkänna en ändring av andelstalen som gjorts genom beslut i en samfällighetsförening, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla e-tjänster för lantmäterimyndigheternas godkännandeprövning som syftar till att maskinellt utbyta data mellan myndigheters databaser och föreningarnas verksamhetssystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Centerpartiet välkomnar förslaget om ett mer flexibelt sätt för samfälligheter att förändra andelstalen i en gemensamhetsanläggning genom att en majoritet med två tredjedelar av andelsägarna på en föreningsstämma så beslutar. Centerpartiet har upprepat yrkanden med detta syfte i motioner under flera riksmöten i rad, med början 2012/13.

För det första är det en demokratireform att överlåta ett sådant beslut till andelsägarna själva. Beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt.

För det andra innebär det en snabbare hantering av ärenden som härrör till samfälliga gemensamhetsanläggningar, något som innebär att andelsägare bör kunna förvänta sig

att det tidigare klargörs i vilken utsträckning de är delaktiga i anläggningens drift och skötsel.

För det tredje torde det minska arbetsbelastningen hos en myndighet som redan tidigare haft långa handläggningstider i fastighetsbildningen. Detta har påtalats av Riksrevisionen i granskningsrapporten Fastighetsbildningen i Sverige – handläggningstider, avgifter och reformbehov (RiR 2022:3).

Centerpartiet vill se en fortsatt decentralisering av Lantmäteriets verksamhet med ett utökat antal lantmäterier i kommunal regi samt att verksamheten hos myndigheten utmanas av privata aktörer som arbetar på dess uppdrag. En orsak till långa handläggningstider anses vara en brist på lantmätare som vill arbeta hos myndigheten och att det är svårt att behålla personal på grund av svårigheter att erbjuda dem konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Regeringen bör med anledning av kritiken som framförts, bl.a. av Riksrevisionen, utreda hur myndighetens verksamhet kan effektiviseras genom att fler beslut fattas närmare dem som berörs. Detta gäller framför allt de samfällighetsföreningar som driver gemensamhetsanläggningar och omfattas av propositionen.

Den statliga fastighetsbildningen har sedan 1600-talet varit en garant för äganderätten och har utgjort grunden för hur samhällen, kvarter och städer byggts, hur åker- och skogsmark brukats samt hur gemensam infrastruktur byggts ut. Ansvaret för att uppdatera och förvalta ett nationellt fastighetsregister vilar på denna grund och ska självklart kvarstå hos en central myndighet – Lantmäteriet.

Detta utgör dock inget hinder för att arbete och beslut som rör fastighetsbildning decentraliseras och läggs ut på enskilda aktörer, kommuner och samfällighetsföreningar i hela landet. Godkännande av inkomna handlingar, fastställande och registrering ska ske skyndsamt och enkelt hos myndigheten. Det är därför med anledning av denna proposition viktigt att det förtydligas vem som har ansvaret för att tillse att underlaget för förrättningen är komplett samt att en borte tidsgräns sätts för godkännande av beslut om andelstal från föreningsstämman.

För detta ändamål torde behovet av utvecklade e-tjänster och digitalisering vara en framgångsfaktor. Lantmåterimyndigheternas godkännandeprocess bör inrymma möjligheter att maskinellt utbyta data mellan myndigheters databaser och föreningarnas verksamhetssystem som ofta utgörs av moderna e-tjänster för hantering av medlemsregister och debitering av avgifter.

Det förefaller fortsatt finnas ett behov av att reformera regleringen av inträde/utträde eller av förändringar av andelstal. Detta bör göras genom att ersättningsreglerna görs dispositiva. Det ska således finnas en möjlighet hos samfällighetsföreningar att även besluta om hur en ersättning hos en andelsägare ska minska eller öka vid beslut om ändring av andelstal. För de fall där andelsägarna inte lyckas enas om ersättningen bör ett ytterligare skälighetsrekvisit införas vid tillämpningen.

Tyvärn omfattas inte 37–39 §§ anläggningslagen (1973:1149) av denna proposition och det bör tillkännages för regeringen att den ska återkomma med ett förtydligande om att ersättningsreglerna i första hand ska vara dispositiva, detta för att undvika ett merarbete i de vanligt förekommande fall då samfällighetsföreningen inte uttryckligen begärt beräkningar och värderingsutredningar. Dessa tenderar att ytterligare fördröja förrättningen och kan vara mycket kostsamma om de ska belasta gemensamhetsanläggningen, jämfört med om även detta beslut fattades och verkställdes inom samfälligheten, förutsatt att den varit enig om hur ersättningen ska fördelas.

Ola Johansson (C)

Anders Åkesson (C)